

Patrícia Escuté Trilla

EL NO-DESNONAMENT COM A RESPOSTA ESTATAL

El cas de La Teja (Montevideo) i el cas de Campclar (Tarragona)

TREBALL DE FI DE GRAU

dirigit per la Dra. Ramona Torrens Bonet

Grau de Treball Social

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2015

Motivació

El curs passat, a l'assignatura d'*Investigació Social Aplicada* vaig realitzar el meu projecte d'investigació sobre el Treball Social Comunitari català i llatinoamericà, sabent que aquell mateix curs, posteriorment a haver iniciat el projecte, realitzaria les meves pràctiques de Grau a Uruguai en aquest àmbit.

Un cop finalitzada la meua estada a l'*Agencia Nacional de Vivienda de Uruguay* tenia clar que volia realitzar el meu Treball de Fi de Grau sobre l'experiència professional que havia viscut en la branca de l'habitatge, àmbit del Treball Social que a casa nostra està poc fomentada però que a Sudamèrica és un àmbit professional força estès.

La feina realitzada durant aquells mesos al barri de La Teja em va fer obrir els ulls sobre la importància de l'habitatge com a necessitat bàsica i totes les problemàtiques que giren entorn a la manca d'aquest. El neguit que viuen les persones que no saben si seran desallotjades, els elevats índex d'amuntegament i les condicions infrahumanes en que vivien algunes de les famílies de La Teja em van conduir a pensar en aquests *altres* desallotjaments, els que existeixen de forma crònica, hi hagi crisi econòmica o no, a les grans i no tant grans ciutats (com Montevideo o Tarragona).

Explorant, vaig observar que no calia anar-me'n a Montevideo per veure casos d'ocupació d'habitatges públics, sinó que a Campclar, a la perifèria de Tarragona, s'havia experimentat un procés molt semblant i amb uns resultats equiparables que en aquest treball debato.

Moltes vegades oblidats pels mitjans per no ser considerats d'interès públic, aquests desallotjaments afecten a les classes més baixes, heterogènies i vulnerables de la societat, aquelles que viuen a *les afores* de les ciutats i habitualment fora també de la vida social urbana.

El no-desallotjament com a resposta estatal

Patrícia Escuté Trilla

Universitat Rovira i Virgili. Facultat de Ciències Jurídiques

patricia.escute@estudiants.urv.cat

RESUM

Tot i el recent auge dels desnonaments conjunturals arran de la darrera crisi econòmica, paral·lelament i de forma crònica, han existit i existeixen uns *altres* desnonaments estructurals: aquells que afecten a les persones més vulnerables de la societat i que generalment es donen als barris perifèrics de les grans urbs.

Els casos dels barris de La Teja, Montevideo (Uruguai), i Campclar, Tarragona, són dos exemples de barris que tot i estar en contextos polític-socials diversos han seguit un procediment semblant pel que fa en matèria d'habitatge. Ambdós barris, reiteradament intervinguts per l'Estat, disposen d'una gran quantitat d'habitatges de protecció oficial on l'ocupació irregular per diferents vies ha estat molt freqüent. No obstant, en els dos casos, l'Estat ha decidit no desallotjar a les persones que han ocupat aquests habitatges públics.

És aquesta resposta estatal una solució als problemes dels barris i que garanteix el dret a l'habitatge, o per contra només serveix com a resolució a una irregularitat administrativa, que conseqüentment, perpetua la guetització als barris perifèrics? Al següent article es pretén debatre aquesta solució proposada per les Administracions des d'un punt de vista social i crític, tenint en compte, per una banda el dret humà i social que garanteix el dret a l'habitatge, i per l'altra, les conseqüències a llarg termini de la regularització dels esmentats casos.

PARAULES CLAU: desnonaments; barris perifèrics; habitatges de protecció oficial; ocupació d'habitatges; regularització massiva; Treball Social Comunitari.

ABSTRACT. *Non-eviction as a State solution. The cases of La Teja (Montevideo) and Campclar (Tarragona)*

In spite of the recent increase in conjunctural evictions due to the economic recession, previously and chronically *other* structural evictions have existed: those which affect the most vulnerable people in society and which occur in the slums in large cities.

The cases of La Teja (Montevideo) and Campclar (Tarragona) exemplify two neighbourhoods which despite being in different political and social contexts, have both followed a similar process with regard to housing. Both slums, where the State repeatedly intervenes have a large amount of subsidised housing where irregular squatting or occupancy has been frequent. However, in both cases, the State has decided not to evict those people who have occupied these council houses.

Is the State response a good solution to the problems which arise in these neighbourhoods, and does it guarantee the right to housing, or rather is it simply a solution to an administrative irregularity which consequently perpetuates the ghettoization in slums? The following article attempts to discuss this solution proposed by the Administration from a social and critical point of view, taking into consideration, on the one hand, the human and social right to housing, and on the other hand, the long term consequences of regulating these cases.

KEYWORDS: evictions; slums; subsidised housing; squatting; widescale regularization; Community Social Work.

1. Introducció

El concepte d'habitatge i les diferents formes del mateix han anat evolucionant al llarg de la història, però si un punt comú ha perdurat des de que l'ésser humà va deixar de ser nòmada, és que l'habitatge ha estat i segueix sent un factor bàsic d'integració social tan important com l'educació, el treball, la salut, l'economia o el suport familiar.

Disposar –que no posseir- d'un habitatge digne indica que una persona té un mínim poder adquisitiu, un lloc on aixoplugar-se, sentir-se segur i protegit alhora que el permet mantenir un context digne on desenvolupar altres tasques de la vida diària. Què passa quan una persona és obligada a abandonar l'habitatge? I quan aquest mateix fenomen social es dona de forma massiva en un col·lectiu de persones que viuen en un espai comú (bloc, comunitat, barri...)? Pot el desallotjament, un problema individual a priori, passar a ser un problema col·lectiu?

L'increment dels desallotjaments a Catalunya que tant apareixen avui en dia als mitjans de comunicació i tanta repercussió i polèmica creen, coincideix amb l'auge de la crisi econòmica iniciada al 2008. Els desallotjaments, les seves conseqüències, els moviments socials i associacionismes que hi giren entorn, com la coneguda *Plataforma d'Afectats per la Hipoteca* (PAH), i les possibles vies alternatives, com poden ser la ocupació il·legal d'un habitatge, han esdevingut una alarma social que afecta sobretot a les classes mitjanes del nostre país. Persones que fins ara portaven una vida normalitzada, amb una feina, una xarxa familiar de suport i una hipoteca assequible, de sobte es veuen afectades per la situació d'atur d'un o més membres de la família i en conseqüència l'impagament del lloguer o la hipoteca. Les persones que tenen l'opció, opten per tornar a conviure amb els pares o altres membres de la família de manera temporal, mentre altres es veuen obligades a ocupar o a buscar diferents alternatives.

Si mirem al nostre voltant, segurament molts i moltes coneixerem persones que han estat desallotjades, o recordarem un cas que hem vist per la televisió que ens ha marcat més que els altres.

Si més no, des de l'inici de l'Estat de Benestar s'han donat desnonaments de forma reiterada en barris de les perifèries de les grans ciutats de tot el món, on viuen les classes més desfavorides i marginades pel sistema. Aquestes notícies, moltes vegades ignorades pels mitjans, no creen tanta repercussió i sovint sembla que són tractats com

desnonaments de segona categoria, encara que tot i la seva aparent invisibilitat, han estat factor d'intervenció des del Treball Social.

Aprofitant la meua participació de pràctiques en el projecte d'intervenció front a l'ocupació del Complex Habitacional 83 del barri La Teja (Montevideo, Uruguai), en el present article es busca reflexionar i dialogar sobre aquests desallotjaments crònics i repetitius en el temps i que com a classe mitja són aliens a nosaltres o ens semblen llunyans. Es farà des d'una perspectiva sociològica, analitzant el fet social com quelcom col·lectiu més que com una realitat individual, i s'explicarà a través de dos casos pràctics: l'esmentat Complex Habitacional número 83 del barri de La Teja, a les afores de Montevideo, i el cas dels blocs del barri de Campclar, Tarragona. Tot i que els contextos socials, polítics i econòmics de cada país són diferents i suposen una dificultat a l'hora d'establir comparatives, ambdós barris comparteixen un denominador comú de vulnerabilitat social important en comparació amb el nivell socioeconòmic de la resta de ciutat on s'ubiquen, i ambdós han patit un procés d'ocupació dels habitatges (en els dos casos habitatges socials públics de protecció oficial (HPO), fet que posteriorment ha comportat la intervenció de l'Estat.

En les dues realitats, la intervenció de l'Estat, tant l'uruguaià com el català, ha respost amb el no desallotjament massiu, un resultat a priori políticament ètic i moral però que en el món social genera una pregunta important: la resposta del no desallotjament suposa realment una millora de les condicions de vida dels habitants dels barris protagonistes, o bé suposa un abandonament i un procés de guetització on posteriorment l'Estat se'n desentén?

2. L'ocupació d'habitatges públics

L'ocupació d'un habitatge es defineix com la presa de possessió d'un immoble deshabitat. Tant a Espanya com a Uruguai aquesta acció està sancionada pel Codi Penal¹². No obstant, la Constitució espanyola del 1978 contempla que *“todos los españoles tienen derecho a disfrutar de una vivienda digna y adecuada. Los poderes públicos promoverán las condiciones necesarias y establecerán las normas pertinentes para hacer efectivo este derecho, regulando la utilización del suelo de acuerdo con el interés general para impedir la especulación”*, així com la Constitució uruguaia de 1997 la qual afirma que: *“todo habitante de la República tiene derecho a gozar de vivienda decorosa. La ley propenderá a asegurar la vivienda higiénica y económica, facilitando su adquisición y estimulando la inversión de capitales privados para ese fin”*.

Per altra banda, la Declaració Universal dels Drets Humans especifica a l'article 17 que *“tota persona té dret a la propietat, individual i col·lectivament”*.

Si bé és cert que la Constitució espanyola no estableix el dret a l'habitatge com un dret real en el sentit de ser susceptible d'exigir per via judicial, les conseqüències de no disposar d'un habitatge o d'un habitatge digne sí que poden veure's reflectides en altres drets dels que no es discuteix la seva exigibilitat, com poden ser el dret a la seguretat, el dret a la intimitat, el dret a la imatge pròpia i a la higiene personal, el dret a la salut, el dret a formar i viure en família, el dret a la educació, el dret (i deure) al treball o el dret a la protecció social, entre altres (Sánchez i Gutiérrez, 2008). D'aquesta manera, si es vulnera el dret a l'habitatge s'estan vulnerant de manera indirecta alguns dels drets fonamentals.

¹ Article 353 de Delitos contra la propiedad inmueble, Capítol V, Títol XIII de Delitos contra la propiedad del Codi Penal: *“será castigado con tres meses de prisión a tres años de penitenciaría: 1. El que medite violencia, amenaza, engaño, abuso de confianza o clandestinidad y con fines de apoderamiento o de ilícito aprovechamiento, ocupe parcial o totalmente el inmueble ajeno; 2. El que, con fines de apoderamiento o de ilícito aprovechamiento, remueve o altera los mojones que determinan los límites de un inmueble; 3. El que, con fines de apoderamiento o de ilícito aprovechamiento, desvíe el curso de las aguas públicas o privadas”*

² Article 252 De l'apropiació indeguda, Secció 2 de la Llei orgànica 10/1995 de 23 de novembre del Codi Penal : *“Seran castigats amb les penes de l'article 249 o 250, si s'escau, els qui en perjudici d'un altre prenguin o distreguin diners, efectes, valors o qualsevol altre bé moble o actiu patrimonial que hagin rebut un dipòsit, comissió o administració, o per un altre títol que produeixi obligació de lliurar-los o tornar-los, o neguin haver-los rebut, quan la quantia del que s'ha apropiat passi de quatre-cents euros. Aquesta pena s'imposa en la meitat superior en el cas de dipòsit necessari o miserable”*.

Veiem doncs, que en l'àmbit d'habitatge i ocupació d'aquest existeixen incongruències i contradiccions en els marc jurídics d'ambdós països així com a nivell internacional; mentre les dues Constitucions, lleis fonamentals i de màxima jerarquia, afirmen que tothom té dret a un habitatge, a la seguretat, a la intimitat, entre altres, les lleis d'una jerarquia menor penalitzen la ocupació encara que sigui exercida per persones que no tenen un habitatge.

L'ocupació d'habitatges entesa com il·legal és un concepte estretament relacionat amb el desallotjament; sovint sol ser el pas intermig de dos desnonaments, és a dir, les persones són desallotjades del seu habitatge per impagament, decideixen ocupar-ne un altre al marge de la via legal, i en conseqüència són desallotjades per apoderament d'un immoble aliè.

Així doncs, podem concebre la relació ocupació-desallotjament com un cicle, més que com un procediment, que es pot trencar amb un arrendament o esdevenint propietari d'un habitatge.

Existeixen barris, que per la seva situació o nivell socio-econòmic, aquest fenomen social s'hi dona de forma col·lectiva; les ocupacions no són casos aïllats i puntuals, sinó que un alt percentatge de veïns i veïnes ocupen de manera il·legal un habitatge d'aquella zona. En els casos pràctics que s'explicaran a continuació, com ja s'ha esmentat, es tracta de la ocupació d'habitatges públics situats a les afores de Montevideo, en el primer cas, i de Tarragona en el segon.

2.1 L'ocupació d'habitatges públics al CH83 de Montevideo

El Complex Habitacional 83 es troba al barri La Teja de les afores de Montevideo, Uruguai. És un barri amb un nivell socio-econòmic baix, la població de la qual no es pot permetre un lloguer al centre o als voltants del centre de Montevideo.

Un Complex Habitacional (a partir d'ara CH) és un conjunt de blocs de pisos en una mateixa zona, a vegades vallada, que tenen una gestió administrativa autònoma. El CH83 pertany a l'Administració Pública i està gestionat, junt amb altres CH, a través de l'empresa pública *Agencia Nacional de Vivienda* (a partir d'ara ANV), que depèn del *Ministerio de Ordenamiento Territorial y Medio Ambiente* (MVOTMA). Gran part de la

cartera dels habitatges de la ANV distribuïts per tot el país i sobretot a Montevideo, és considerada social, i el lloguer dels domicilis gira entorn dels 100€ mensuals.

Al gener del 2014 la ANV va rebre una petició per part d'alguns veïns i veïnes arrendataris/es del CH83 denunciant la ocupació il·legal de la majoria de domicilis i demanant una solució a la ANV com a responsable dels habitatges públics. Prèviament a aquesta denúncia, ja s'havien rebut algunes sol·licituds de regularització de persones que estaven ocupant edificis del CH83 de forma il·lícita. La gran majoria d'ocupants irregulars eren fills/es o altres familiars de la persona difunta titular de l'habitatge que amb el pas dels anys havien anat a viure al domicili i no havien realitzat cap tràmit de canvi de propietari. Una altra situació recurrent d'ocupació era deguda a un mercat irregular de compra-venda de claus promogut per alguns dels propis arrendataris del barri: es venien les claus dels edificis aliens que la persona titular abandonava, o bé d'aquells edificis que estaven deshabitats i pertanyien a la ANV, a preus molt baixos; per tant, el nou ocupant no realitzava cap tipus de tràmit per passar a ser arrendatari de l'habitatge i no pagava una quota mensual; només un preu inicial per la clau. Això es coneix com cessió inconsentida.

El perfil d'aquests ocupants solia correspondre a persones en risc d'exclusió social que havien estat desallotjades del seu anterior habitatge al centre de la ciutat, persones expreses (ja que a prop del barri de La Teja s'hi trobava el centre penitenciari de *Punta de Rieles*) que havien trobat com a última solució la ocupació dels habitatges, i una gran quantitat de persones grans sense vincles familiars.

A partir d'aquí, el Departament de Treball Social (a partir d'ara DTS) de la ANV va decidir iniciar un procés de cens i entrevistes a tots els domicilis del CH, que va tenir una durada de tres mesos (de març a maig de 2014). L'objectiu d'aquesta intervenció era realitzar un informe social descriptiu i detallat de la situació per tal de fer-ne coneixedor a l'equip directiu de la ANV i en conseqüència, que aquest pogués prendre una decisió tenint en compte la conjuntura social i les situacions de vulnerabilitat del barri.

Com a estudiant en pràctiques al DTS de l'ANV, vaig tenir l'oportunitat de participar en el procés, i per tant la informació explicada és de primera mà.

Les característiques edilícies del CH83 consisteixen en 18 blocs, cadascun numerats de la lletra A a la R, i en cada un hi ha una totalitat de 12 apartaments (cada bloc té planta baixa, 1r pis i 2n pis i hi ha 4 unitats per pis), el que suma un total de 216 habitatges.

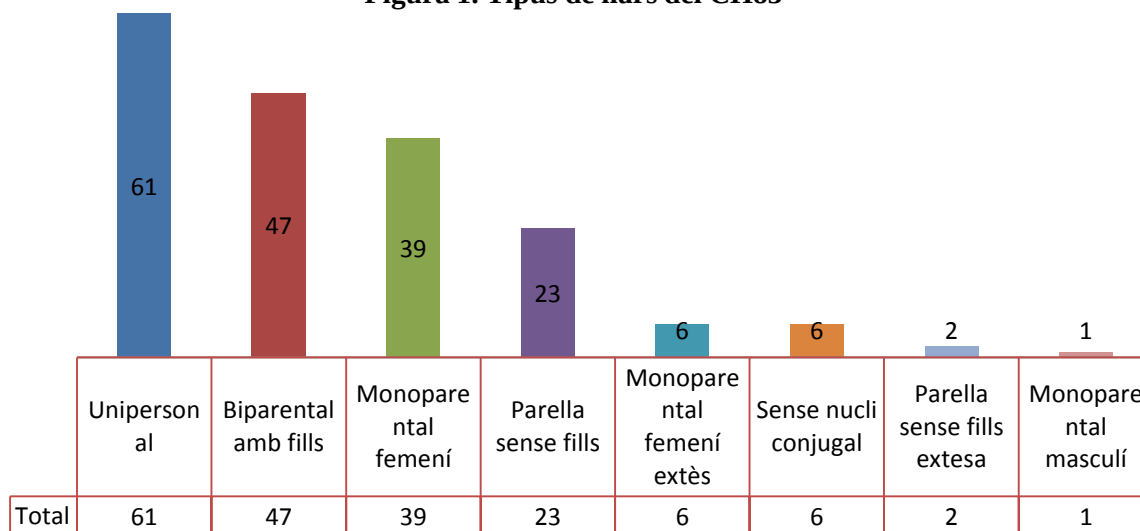
Segons les dades obtingudes al cens, (que va representar el 85% de l'Univers del CH83 -185 famílies entrevistades del total de 216-) la població que ocupava de forma irregular els habitatges representava un 69% de la població total del CH83, sent només un 31% de veïns i veïnes arrendataris/es i en situació regular.

Quan es va realitzar l'estudi, la població del Complex estava composta per 171 adultes femenines, 119 adults masculins, 72 menors femenines i 81 menors masculins.

La mitjana d'edat de la població censada era de 48 anys; tot i així, es considera que hi predominava una població jove, ja que la concentració major entre els caps de la llar (es considera cap de la llar aquella persona que té l'habitatge al seu nom o es responsabilitza de la ocupació) es troba en l'interval de 25-35 anys (en un 23%) dels casos, seguit del l'interval de 36-45 anys (16%).

Quant a la tipologia de llars, eren predominants les llars unipersonals (un 33% dels casos) degut a l'estructura dels apartaments, la majoria d'un sol dormitori. Tot i així, el segon tipus d'apartament predominant amb un 25% dels casos eren llars biparentals amb fills, cosa que provocava que l'amuntegament (l'aglomeració en un mateix lloc d'un nombre de persones que es considera excessiu) fos un greu problema al Complex i es trobés en molts casos de llars on viuen famílies biparentals amb fills i famílies monoparentals nombroses.

Figura 1. Tipus de llars del CH83

Font: Elaboració pròpia

Un 21% de les llars eren monoparentals femenines, un 12% parelles sense fills i amb menys freqüència es trobaven llars monoparentals femenines esteses, sense nucli conjugal, parelles sense fills estesos i monoparentals masculins.

Tot i que no existeix l'analfabetisme (o hi és en casos puntuals), el nivell educacional dels habitants de La Teja és baix i la mitjana assolida pels veïns i veïnes del CH83 és l'educació primària completa, sent poc freqüents els casos d'educació secundària i altres estudis superiors finalitzats.

En termes econòmics, es pot considerar que el barri és habitat per població de classe baixa i de pocs ingressos. La mitjana dels ingressos del CH83 és d'un total de UR\$16.200 mensuals (uns 520€), havent-t'hi famílies amb ingressos des de UR\$2.000 mensuals (64€) fins a UR\$72.000 mensuals (2.300€) el cas –i únic- més elevat.

Només existeix un 7% d'atur entre els habitants del CH i a grans trets les feines són formals, sent els casos de treball “en negre” poc freqüents (principalment en jubilats que segueixen treballant). Recordem que Uruguai és un país en ple desenvolupament econòmic i l'atur no suposa un problema estructural.

Com s'ha esmentat, aquestes dades, entre altres, es van obtenir durant el projecte de cens de març a maig del 2014, i van permetre tant al DTS com a la ANV tenir un primer esborrany de qui ocupava irregularment els edificis i en quines condicions. Això va permetre valorar la gran heterogeneïtat de situacions familiars i tenir en compte altres problemàtiques existents al barri: greus problemes de drogodependències, incloent un negoci de fabricació de pasta base, delinqüència i delinqüència juvenil, amuntegament, prostitució, persones grans marginades i soles, baix nivell socio-econòmic i mal estat de molts dels habitatges del CH83. Conèixer aquesta realitat va ser un factor determinant a l'hora de dictaminar la resolució de desallotjament o no-desallotjament.

2.2 L'ocupació d'habitatges públics al barri de Campclar

El barri de Campclar de Tarragona, pertany als barris de Ponent, va ser creat durant els 60 i els 70 com a lloc de residència per persones migrades que treballaven a la indústria i al sector turisme, motors productius de la zona.

Es poden diferenciar dues zones habitacionals: en primer lloc, la paral·lela a la Nacional 340, on hi ha pisos d'iniciativa pública gestionats per ADIGSA, l'empresa pública de

l'habitatge social (podríem equiparar-la a l'esmentada ANV d'Uruguai), i en segon lloc una segona zona habitada per població amb un estatus econòmic més elevat i on els habitatges són de propietat privada.

A la taula següent, extreta de l'estudi de Belzunegui i Brunet (2007): *Enquesta sobre les condicions de vida de la població de Tarragona*, podem observar com Campclar ocupa la segona posició de barri amb més habitatges públics (un 25,2%), sent el primer el barri de Torreforta (amb un 25,9%). Sant Salvador també en té un alt percentatge (23,8%), pel que podem concloure que els barris de Ponent són els que tenen, amb diferència, molts més habitatges públics o de protecció oficial en comparació amb la resta de barris de Tarragona.

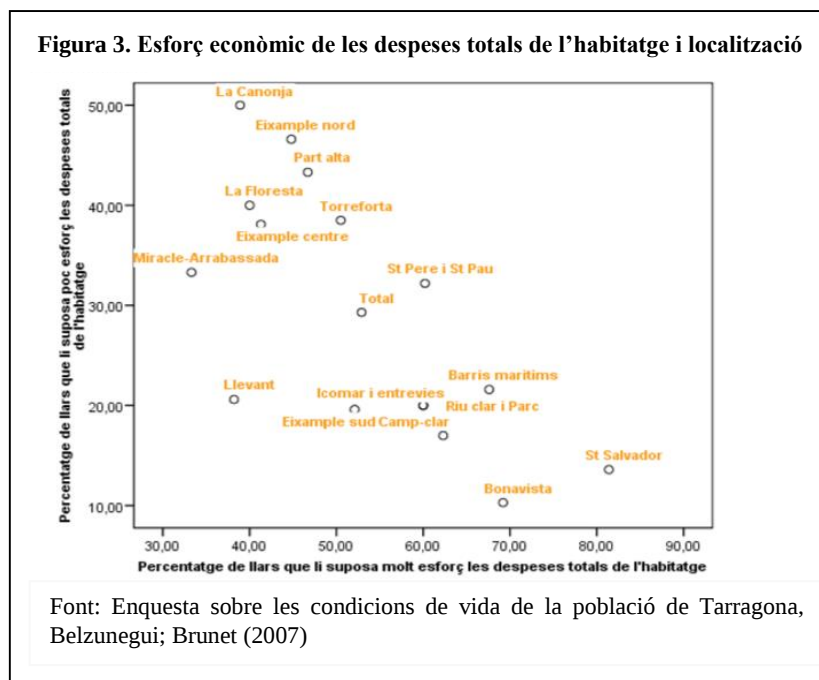
Figura 2. Habitatges sotmesos a alguna modalitat de protecció oficial o pública

	Percentatge
Part alta	0,7 %
Eixample centre	4,1 %
Eixample nord	3,4 %
Eixample sud	2,7 %
Barris marítims	0,7 %
Torreforta	25,9 %
Camp-clar	25,2 %
Bonavista	1,4 %
La Canonja	2,0 %
St. Salvador	23,8 %
St. Pere i St. Pau	8,2 %
Llevant	0,0 %
Riu clar i Parc	1,4 %
Miracle-Arrabassada	0,7 %
	100,0 %

Font: Enquesta sobre les condicions de vida de la població de Tarragona, Belzunegui; Brunet (2007)

Pel que fa al barri de Campclar, aquest està compost per quatre blocs de protecció oficial i promoció pública: el bloc de Sant Magí i Santa Tecla (construït el 1978), el bloc Vidal i Barraquer (1979), el Francolí (1979) i el de Gaià (1980). Tots els blocs presenten un teixit social força heterogeni format per grups de població immigrant d'altres zones de l'estat espanyol, grups que provenien de diferents processos de barraquisme de Tarragona (sobretot del col·lectiu gitano del barri de l'Esperança) i població nouvinguda d'origen extra-comunitari (sobretot del col·lectiu magrebí). Tot i la diversitat cultural del barri sempre ha existit un sentiment de pertinença i un arrelament caracteritzat per la participació, la consciència i la reivindicació polític-social alhora que una actitud crítica de cara a l'Administració pública.

Segons dades del mateix estudi realitzat per Belzunegui i Brunet (2007), tal com veiem a la gràfica següent, Campclar és un dels barris als quals més esforç econòmic li suposen les despeses totals de l'habitatge (un 63% de llars té problemes per assolir les despeses que comporta l'habitatge mentre un 18% declara que li suposa poc esforç), junt amb Sant Salvador (un 82% de les llars a les quals els suposa molt d'esforç front un 12% a qui els suposa poc esforç) i Bonavista (un 68% de les llars els suposa molt d'esforç front un 11% a qui els suposa poc esforç).

A Campclar hi ha tres vegades més de llars que denuncien la delinqüència (84,9%) com a problema més important al barri que al conjunt de Tarragona. Ho segueixen les temàtiques de l'habitatge (45,3%), la contaminació (39,6%), les plagues d'insectes i els problemes estructurals (35,8%) i les barreres arquitectòniques (33,3%), segons el mateix estudi (Belzunegui i Brunet, 2007).

Si bé el cas del CH83 de La Teja no presenta una organització veïnal potent, sinó que és un grup merament de convivència, sense massa sentiment de pertinença, Campclar sí que disposa d'un moviment veïnal organitzat important, sorgit com a resposta front la situació complexa i difícil que va tocar viure als primers veïns/es del barri. Podem considerar el barri de Campclar com un grup comunitari; que segons Lorenzo (2001) es caracteritza per l'existència de llaços de sociabilitat de tipus emocional i entre ells, sense descartar

l'existència d'interessos compartits, primen com elements aglutinadors sentiments com les relacions afectives o la confiança mútua.

Cada escala dels diferents blocs esmentats disposa d'una organització (encara que no en tots els blocs funciona correctament), ja sigui la Comunitat de Propietaris o la Junta Administradora, segons el règim de tinença. En el cas del CH83 de Montevideo, la Comissió Administradora no estava formada en el moment de la intervenció de la ANV, però sí que existien organitzacions a nivells de blocs.

En el període 2004-2007, ADIGSA va posar en marxa el Pla de Xoc, una primera intervenció centrada en aconseguir la normalització del barri i millorar la convivència alhora que adreçar la dinàmica creixent d'usos irregulars dels domicilis amb diferents programes: campanya d'ordenació pública, programa de control de morositat, programa de gestió d'escalles de lloguer i campanya de regularització, tal com s'explica al projecte "*Campclar conviu*" (Molas, Novella i Segura, 2006). L'any 2005 es va realitzar un cens social primari (abans de la intervenció d'ADIGSA era inexistent), on es van detectar un total de 75 situacions irregulars, ja fos per impagament del lloguer o per pràctiques de transmissió il·legal d'habitatges (relloguers). ADIGSA classifica les ocupacions irregulars en tres agrupacions: persones ocupants il·legals denunciades als Jutjats, persones amb autoritzacions a precari (permís temporal) i ocupacions consentides.

Igual que en el cas del CH83 de Montevideo, les situacions d'ocupació irregular provoquen als veïns/es un malestar per comparació: arrendataris que fa anys que viuen als habitatges públics i demanen a ADIGSA el pagament de les reparacions, i per tant no veuen bé que als veïns i veïnes que han viscut sense pagar tant temps se'ls arregli de manera gratuïta.

Existeixen també habitatges buits dels quals no es localitza el/la propietari/a i que es troben en molt males condicions, generant conflictes als blocs.

Paral·lelament al Pla de Xoc, al 2005 es va crear el Pla Integral de Campclar, una àrea clau d'intervenció la qual corresponia a l'habitatge i equipaments. La proposta es va valorar en 15 milions d'euros al juliol de 2005 (un 50% aportat per la Generalitat de Catalunya i l'altre 50% per l'Ajuntament de Tarragona).

3. El procés de desnonament

L'acció de ser desnonat significa una expulsió legal d'un individu o arrendatari/a per part del/de la propietari/a de la finca o, en el nostre cas, per part de l'Administració pública.

Les causes dels desnonaments, com sabem, giren entorn a la impossibilitat de pagament part de l'arrendatari o del futur comprador. Existeixen altres causes com la violació del contracte (quan l'arrendatari no s'adhereix a les condicions per les que ha firmat amb el llogater), precarietat, subarrendament no consentit i declaració de ruïna de l'edifici, per exemple.

No obstant, les causes que han provocat un plantejament de desnonament en els dos casos (recordem que són habitatges de protecció oficial) per part de l'Administració, la majoria han estat situacions, a més a més de la manca de pagaments de les quotes, basades en la irregularitat de les pràctiques de transmissió il·legal d'habitatges (relloguers); és a dir, persones que ocupen habitatges la titularitat de la qual està a nom d'una altra persona -difunta o que no es troba al domicili-, i per tant, la ocupació per part dels inquilins es considera il·legal.

El desnonament provoca diferents i greus conseqüències, entre elles psicològiques. L'any 2013 un estudi de la Universitat Ramon Llull en col·laboració amb Càritas i la *Fundación Innovación, Acción y Conocimiento*, va investigar sobre aquestes conseqüències que van més enllà de quedar-se al carrer. En l'estudi es defineix el desallotjament com una tempesta d'emocions, des de l'alegria de viure en un habitatge (ja es sigui arrendatari o ocupant irregular), la sorpresa front les primeres cartes que anuncien el desallotjament, la ràbia front les primeres amenaces, els sentiments de vergonya, culpabilitat, tristesa, ansietat, desànim i abatiment. Tot això es coneix com el Trastorn d'Estrès Postraumàtic, un trastorn d'ansietat que sol produir-se després d'haver sofert o observat un esdeveniment altament traumàtic. Això influeix directament en l'aparició de problemes de salut, el canvi d'objectius i esperances de vida, un canvi d'autoconcepte i autoestima, aparició de sentiments d'ineficiència i incapacitat així com un canvi en l'estil de vida i les rutines (Contreras, 2012).

En el mateix estudi es proposa com una possible manera d'afrontar un desnonament el sentir-se recolzat i amb un suport ferm. En el cas dels desnonaments massius en barris marginals, aquest suport és indiscutible ja que el procés traumàtic es viu de manera

col·lectiva i permet que el propi grup d'afectats ofereixi ajuda mútua, sentint recolzament en l'altre, concepte que podem relacionar amb un dels principis del Treball Social Grup al de Konopka (1968): possibilitat i estímul de relacions d'ajuda entre els membres del grup.

A nivell social, la pèrdua de l'habitatge o no tenir un lloc on viure comporta greus conseqüències; en primer lloc, es donen les primeres baixes laborals, a vegades acompanyades de crisis matrimonials amb impacte econòmic que poden desencadenar en la pèrdua del treball, si és que aquest fet no ha estat ja una causa que ha provocat el desnonament. Paral·lelament, en infants menors un desnonament és un factor de risc pel fracàs escolar i alhora pot comportar conductes agressives i sentiment de desemparament (Ramis-Pujol, 2013).

3.1 El no-desnonament al cas del CH83 de Montevideo

Reprenent el punt de l'ocupació dels habitatges del CH83, front el 69% de casos d'ocupació i la denúncia dels arrendataris i arrendatàries dels blocs, la ANV i el DTS es van veure amb l'obligació pública d'intervenir. El procediment que es va seguir va ser el següent:

- 1.- Cens sociodemogràfic i socioeconòmic (entrevistes a domicili i treball de camp)³.
- 2.- Informe social del cens (sistematització de les dades obtingudes).
- 3.- Valoració sobre la possibilitat de desnonar als ocupants irregulars.
- 3.- Procés de regularització dels veïns i veïnes en situació irregular.
- 4.- Creació d'una Comissió Administradora autogestionada pels veïns i veïnes del CH83.

Tal com s'ha explicat anteriorment, el cens sociodemogràfic i el posterior informe social del cens van ser dos instruments contextualitzats a la fase d'exploració i diagnòstic que van permetre posteriorment una intervenció per part de l'Administració.

Quan des del DTS es van tenir el màxim d'apartaments entrevistats possibles amb la respectiva fitxa sociodemogràfica i dades de cada família, es va passar a la redacció de l'informe social del cens (durant el maig del 2014) per tal de que l'equip directiu de l'ANV pogués prendre una decisió al respecte sobre la regularització dels usuaris i

³ Equivalent al punt 2.1. L'ocupació d'habitatges públics al CH83 de Montevideo.

usuàries interessats/des en passar a ser titulars d'un domicili però que no complien el requisit de ser anteriors a l'any 2011.

El quadre-resum de la situació de després del cens socioeconòmic és el següent:

Figura 4. Situació del CH83 posteriorment al procés de cens socioeconòmic			
Situació actual		Número de llars	%
Regulars (arrendataris)		67	31%
En condicions de regularitzar	Es van apuntar a les llistes com a interessats/des en regularitzar la seva situació i compleixen amb les condicions. Ocupació abans del 30/6/2011	38	25%
	Tenien tràmit identificat de regularització d'abans del març i abril de 2014.	15	
Irregulars	Es van apuntar a les llistes com a interessats/des en regularitzar la seva situació i no compleixen amb les condicions. Ocupació posterior al 30/6/2011 o falta de documentació que ho justifiqui.	31	32%
	No es van apuntar a les llistes com a interessats/des en regularitzar la seva situació però manifesten haver ocupat abans del 30/6/2011.	30	
	No es van apuntar a les llistes com a interessats/des en regularitzar la seva situació però manifesten haver ocupat posteriorment al 30/6/2011	8	
	No es tenen dades ⁴	20	9%
	Domicilis en poder de la ANV (buits)	7	3%

Font: Elaboració pròpia

Des d'un inici, el Departament de Treball Social va donar suport a l'opció de regularitzar totes les situacions i va intentar sensibilitzar a l'equip directiu de la ANV per tal de que s'evités el desnonament d'aquelles famílies que no complien amb els requisits de regulació, considerant les greus conseqüències que això podia comportar.

⁴ Sabem que el domicili està habitat però la persona no es va trobar al domicili en dos oportunitats tot i deixar-li cites a les que no va assistir.

Després de diverses reunions del cap del DTS amb la Presidenta de l'ANV i la insistència de la segona en desallotjar aquells casos irregulars, tot regint-se a la reglamentació de la ANV, el DTS va proposar diverses solucions vinculades amb les possibles respostes a les que podia optar el directori.

La primera solució i la més cenyida a la normativa legal consistia en aplicar la reglamentació prevista per les regularitzacions només a aquelles 38 famílies (apartat blau de la taula anteriorment mostrada) que complien amb els requisits i condicions i desallotjar a les 89 famílies restants (apartat vermell i fila “no es tenen dades” de la taula anteriorment mostrada).

En segon lloc, es proposava regularitzar la situació a les 38 famílies que complien amb els requisits, alhora que firmar un contracte d'arrendament amb clàusules estrictes de compliment⁵ a avaluar cada tres mesos a aquelles 69 famílies a les quals s'havia entrevistat (apartat vermell de la taula anteriorment mostrada), i desallotjar a aquelles 20 famílies que no es van presentar ni van respondre a les citacions de la ANV (fila de “no es tenen dades” de la taula anteriorment mostrada).

La tercera i última opció consistia en regularitzar la situació de les 38 famílies que complien amb els requisits, i per la resta (apartat vermell i blanc de la taula anteriorment mostrada) firmar un contracte d'arrendament per un any mentre es dissenyen mesures⁶ particulars per cada cas a mode d'avaluació; d'aquesta manera cap família seria desallotjada.

Per la segona i la tercera mesura va ser necessari realitzar una modificació de la reglamentació vigent, integrant l'alternativa de l'arrendament per un any amb avaluació.

El DTS de la ANV també va voler expressar a l'equip directiu que era urgent i necessari actuar front els alts índex d'amuntegament i de males condicions dels habitatges (*en cualquiera de las tres soluciones se deberían atender las situaciones de hacinamiento en el mediano plazo y la realización de reparaciones en las viviendas y edificios.*

⁵ Els criteris d'avaluació són: ús de l'habitatge, contribució a la convivència i ús d'espais comuns i col·lectius, pagament de la quota i altres serveis urbans.

⁶ Prenent com a variables d'avaluació la capacitat de pagament, els recursos propis o de la xarxa familiar, vulnerabilitat socio-familiar.

Hay medidas de arreglos urgentes como el revestimiento caído de ladrillo aplacado en varias torres y el tanque de agua que se desborda) (Recomendaciones del Departamento de Trabajo Social sobre el CH83, 2014).

Per atendre les situacions d'amuntegament es van proposar diferents alternatives; en primer lloc, sol·licitar un canvi d'habitatge del CH83 (recordem que la majoria d'habitatges del CH83 estan construïts amb un sol dormitori) al CH86 o CH87, complexes habitacionals propers al CH83 on predominen habitatges de dos dormitoris. En segon lloc, sol·licitar un habitatge al “*Plan Juntos*”⁷ que integri a totes les famílies en un espai adequat i òptim, i en tercer lloc integrar nous habitatges al CH67 i/o CH83 per les famílies en situació d'amuntegament mitjançant cooperatives d'habitatge o licitacions d'obra nova.

Finalment i després de diferents reunions amb el Directori, aquest va cedir en la tercera opció esmentada, proposta per la que apostava el DTS i així ho declarava al final de la sol·licitud (*Para minimizar esta situación, se plantea que una decisión de la Dirección que se adopte en una situación de particular excepcionalidad como la que podría comprender al CH 83, tendría mayores posibilidades de defensa frente a cuestionamientos que pudieran ser planteados por otros colectivos en situación similar. Más allá de ello, la Dirección tiene todas las competencias para adoptar la decisión administrativa que entienda más adecuada*) (Recomendaciones del Departamento de Trabajo Social sobre el CH83, 2014).

Aquesta tercera proposta finalment escollida i que comportava el menor dany social possible, si més no a curt termini, va suposar un canvi de la reglamentació de la ANV que contemplés, com s'ha comentat, l'arrendament per un any amb avaluació com quelcom extraordinari. El Directori va decidir que per aquelles famílies que havien ingressat posteriorment al 2011, se'ls faria un contracte d'un any de “prova”, i passat aquest any, si el pagament de la quota havia estat constant, podrien passar a una promesa de compra (tenir l'oportunitat de que les quotes mensuals servissin per acabar adquirint l'habitatge), i si per contra el pagament de quotes hagués estat nul i no s'haguessin portat al dia, es

⁷ El “Plan Juntos” és un projecte d'integració socio-habitacional creat per l'Estat per tal de fer efectiu el dret a l'habitatge a la població més vulnerable. L'Estat ofereix finançament, material i els professionals necessaris a les famílies per tal de que aquestes s'autoconstrueixin els domicilis en un espai habilitat.

passaria a una intervenció d'emergència per tal d'avaluar la situació de la família i prendre una decisió.

En conseqüència, el que posteriorment es va dur a terme, va ser una reunió amb tots els veïns i veïnes del barri per tal d'informar-los de la decisió final i d'animar-los a que comencessin amb els tràmits de pagament i de seguiment a la ANV, presentant-se a la institució per cedir la documentació necessària.

Un cop regularitzats tots els habitatges, el DTS va ajudar amb la creació d'una Comissió Administradora del CH, un òrgan que representa al Complex del barri a l'hora de transmetre comunicats, informació o queixes a la ANV a la vegada que ajuda a fomentar el sentiment de pertinença a aquest, establint una relació entre els veïns i veïnes.

Amb la creació d'aquesta Comissió Administradora es va pretendre que el barri pogués autogestionar-se i tirar endavant projectes de manera autònoma, com la millora dels espais públics, millors edificis o millors de convivència, sense la necessitat de la actuació, o si més no, amb menys freqüència, de la ANV.

3.2 El procés de desnonament de Campclar

A Campclar l'ocupació i les cessions inconstentides dels habitatges públics també representen un greu problema social a destacar i que preocupa a molts dels veïns i veïnes.

El procés que es va seguir des de l'Ajuntament de Tarragona junt amb ADIGSA és equiparable al que es va seguir des de l'ANV a La Teja, tot i que aquest segon va tenir una durada més curta en el temps.

La intervenció en termes d'habitatge a Campclar va transcórrer de l'any 2005 al 2012 i es va emmarcar en el "Pla de Desenvolupament Comunitari de Campclar". Aquest pla integral va desglossar-se en diferents àmbits, un dels quals era l'habitatge, el procés del qual va tenir un seguit de fases semblants al CH83 de La Teja.

En un inici, ADIGSA va establir un procés de regularització anomenat Pla de Xoc (2004-2007), on en primer lloc va realitzar un cens social per detectar aquells casos d'irregularitat, ja fos per morositat, per cessió inconstentida o per altres casos que comportaven a que la persona que vivia en aquell domicili estigués ocupant-lo. Com s'ha esmentat, es van detectar 75 situacions irregulars.

Posteriorment al cens del 2004, el Pla de Xoc va contemplar tres fases de regularització d'habitatges que tenien com a finalitat aconseguir que els pisos estiguessin en situació regular i ocupats per les persones adjudicatàries, segons la normativa establerta. Finalment es van regularitzar 52 casos del total de 75, el que suposa gairebé un 70% de casos regularitzats. Es va donar un nou termini de dos mesos perquè els veïns i veïnes complissin la normativa.

Més tard al Pla de Xoc i a les regularitzacions, es va crear el Pla Integral de Campclar (2009-2011) promogut per l'Ajuntament de Tarragona, – el que podríem equiparar amb la creació de Comissions Administradores al CH83-, dintre del qual es va crear el programa “veïns actius”, entre altres. Aquest va sorgir un cop vista la falta d'organització d'algunes comunitats al barri, fet que comportava un greu deteriorament d'aquestes i múltiples conflictes interns entre les persones que hi vivien.

El programa treballa dues vessants: per una part busca augmentar el nivell d'organització de les comunitats de veïns i veïnes a través del Servei d'Assessorament a les juntes d'escals, per tal de millorar la convivència i l'organització a la comunitat. Per altra banda busca ajudar i assessorar, a través del Servei de Mediació Comunitària, els conflictes veïnals de convivència sorgits entre dues o més parts enfrontades.

Un cop finalitzat el programa de “veïns actius” es va aconseguir treballar amb 40 escales, havent-hi darrere una tasca educativa amb els veïns i veïnes que es va materialitzar en més de 400 entrevistes individualitzades, la participació de 140 assemblees i 63 mediacions per problemes de morositat, incivisme o problemes de sorolls.

4. Conclusions: el no-desnonament massiu. Una solució?

Com hem vist al llarg de l'article i davant dels casos d'ocupació irregular tant al barri de La Teja com al de Campclar, la institució pública va prendre la decisió de no desallotjar de forma massiva a la totalitat de veïns i veïnes. En el cas de La Teja, els desnonaments van ser inexistents, i en el cas de Campclar es van donar en molt poques situacions (només un 30% de les persones en situacions irregulars van ser desnonades).

Aquesta resposta de no-desnonament va ser molt acceptada per tots els veïns i veïnes que vivien de manera irregular als habitatges i havien estat ocupant-los, així com per la resta de professionals del camp social i de l'opinió pública en general. Per altra banda però, als

veïns i veïnes arrendataris/es dels mateixos barris els va semblar una mesura injusta i inapropiada ja que segons comentaven, la no penalització fomenta l'ocupació irregular i el problema de convivència comunitària es segueix perpetuant.

Front aquestes dues posicions, el no-desnonament és la resposta més adequada per afrontar una problemàtica social tant important com l'habitatge? Els dos barris han millorat gràcies a aquest no-desallotjament, o per contra, s'ha fomentat la guettització i un abandonament per part de l'Administració? S'han seguit perpetuant noves ocupacions irregulars? A l'hora d'establir un diàleg analitzador que contempli les dues posicions –el desnonament i el no-desnonament- aquestes preguntes són claus, més que per trobar una solució idònia als problemes d'habitatge, per valorar els avantatges i els inconvenients de cada posició.

Al llarg de la història, els intents dels Estats per reubicar els habitants dels barris marginals són freqüents (sobretot en casos d'assentaments il·legals formats per barraquisme en grans ciutats com a São Paulo, Rio de Janeiro, Bogotá, Lima, Ciutat de Mèxic, Bombai...), tal com menciona Dewan Verma (2003). La regularització dels casos d'ocupació il·legal ha proporcionat estabilitat a algunes comunitats de barris marginals; no obstant això, aquesta només sembla una forma relativament senzilla de reconèixer els drets dels ocupes (Seabrook, 2007). La mateixa autora posa en dubte la regularització massiva de barris marginals perquè aquest fet institucionalitza la injustícia (*“després de tants episodis de reubicacions insensibles, sovint en zones ermes a la perifèria, sense serveis ni possibilitats de trobar maneres de guanyar-se la vida, això s'ha considerat com una alternativa acceptable”*) (Seabrook, 2007, citat en Dewan 2003, p.102).

Sembla doncs, que la regularització no altera ni soluciona les problemàtiques existents a les comunitats, sinó que només resol una irregularitat administrativa.

La millora dels barris marginals, segons l'autora, només serveix per a exacerbar la pobresa i crea un abisme entre les persones pobres i les que gaudeixen d'uns nivells dignes. Aquesta és precisament la queixa que els veïns i veïnes arrendataris/es dels casos esmentats fan: no es busca una justícia redistributiva, sinó que s'accepta allò marginal com una realitat, fet que suposa menys esforç a l'Estat però que no contempla l'arrel del problema per prevenir la mateixa situació en un futur no molt llunyà.

En casos del CH83 de La Teja, ocupants irregulars anteriors al 2011 i ocupants irregulars des de feia un mes des de que es va fer el cens social (març de 2014) van ser regularitzats en igualtat de condicions i sense tenir en compte el motiu pel qual estaven ocupant: cessió inconsentida, ocupació forçosa, morositat, etc. El fet de que l'Estat actués acceptant la ocupació enlloc de buscar altres possibles solucions, podria causar entre futures persones ocupants una seguretat i confiança en el moment en que incompleixen les lleis, donant per suposat que l'Administració, com a l'anterior vegada, proporcionarà l'oportunitat de regulació per totes aquelles persones interessades, fomentant l'ocupació irregular.

Durant els transcurso de les intervencions cal considerar que tot i la regularització massiva tant de La Teja com de Campclar, als dos barris treballadores i treballadors socials van fer un posterior treball d'intervenció comunitària per tal de millorar les relacions entre els veïns i veïnes i intentar crear una cohesió grupal i un sentiment de pertinença que contemplés unes perspectives futures, ja que aquest -el sentiment de pertinença- està estretament vinculat amb la participació. Aquells veïns i veïnes més participatius en les diferents organitzacions barrials són els que experimenten majors sentiments d'identificació amb la seva comunitat i una percepció més positiva de les relacions amb els seus i les seves veïns/es (Sánchez i Musitu, 1996; Barbero i Cortés, 2005). A dia d'avui però, és difícil trobar evidències avaluadores que demostrin una correlació entre aquestes accions i el canvi d'ambdós barris al llarg del temps.

La mediació comunitària és una eina social en la gestió de conflictes de caràcter comunitari, i en especial a l'habitatge i el veïnatge i que té com objectiu promoure la convivència harmoniosa i enriquidora entre veïns i veïnes. Moltes vegades els conflictes poden ser inclús profitosos pel progrés d'una societat, si som capaços d'afrontar-los de manera adequada (Hernandez i Sánchez, 2008). Cal tenir en compte la participació dels propis implicats i implicades, element clau que contribueix a la millora de la convivència alhora que estableix un procés de prevenció, projectes que els dos Estats citats semblen haver assumit posteriorment a l'acció de no desnonar

Per altra banda, i com ja s'ha esmentat en un inici, el dret a l'habitatge és un dret bàsic i que afecta de forma determinant al desenvolupament integral de les persones; per tant, l'Administració pública hauria de tenir el compromís –si més no ètic- de garantir l'accés a l'habitatge a aquelles persones amb menys recursos econòmics. El dret a l'habitatge està subordinat a altres drets fonamentals com el dret a la seguretat o a la intimitat, entre

altres. Per tant, en casos on els habitatges públics són desallotjats, l'Administració, que a priori ha de garantir aquests drets fonamentals, és alhora l'òrgan públic que els vulnera?

En aquest sentit, és una obligació dels poders públics disposar d'una protecció social que garanteixi l'accés i el manteniment dels seus ciutadans i ciutadanes a un habitatge com a requisit perquè puguem seguir parlant d'un Estat de Benestar.

El Codi d'Ètica i Deontològic dels Diplomats en Treball Social de Catalunya (document editat pel propi Col·legi de Treball Social de Catalunya) declara en el seu setè principi (Capítol I) que els treballadors/es socials hem de respectar els drets fonamentals dels individus i els grups reconeguts en la Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides, així com els altres acords internacionals que en deriven. Un d'aquests drets especificat a la Declaració Universal dels Drets Humans en l'article 17, esmenta que *“tota persona té dret a la propietat, individualment i col·lectiva”*. Per altra banda, també s'hi especifiquen altres drets que estan directament relacionats amb el dret a l'habitatge, com podria ser el dret a la seguretat, a l'article 3: *“tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat”*.

Al capítol VI de Responsabilitat envers la societat, s'especifica a l'article 3 que *“el/la treballador/a social ha de promoure el desenvolupament de les lleis i les polítiques que tendeixin a millorar les condicions socioeconòmiques generals, donar-hi suport i propugnar un millor repartiment de la riquesa”*, així com a l'article 4 *“el/la treballador/a social ha de denunciar les causes socioeconòmiques que generin situacions de desigualtat, marginació i exclusió social”* (Codi Deontològic dels Diplomats en Treball Social de Catalunya, 1989).

Vistes aquestes declaracions, com a professionals del camp social és necessari que ens qüestionem si sent partícips d'aquests desnonaments estem vulnerant els principis del nostre Codi Deontològic alhora que drets que provenen de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Alguns col·lectius han redactat propostes de millora en aquest camp. El *Consejo de Juventud de España (CJE)* junt amb la Comissió Especialitzada Socioeconòmica (2008), proposa la introducció dels habitatges de protecció oficial en blocs de pisos lliures per tal d'afavorir el dinamisme social i evitar l'exclusió residencial i la formació de guetos. Es suggereix establir un percentatge obligatori de reserva del 40% d'habitatges de protecció oficial en el sòl edificable.

Per altra banda també és interessant la baremació objectiva en l'adjudicació dels habitatges de promoció pública eliminant la pràctica del sorteig i aplicant criteris que ponderin el grau de precarietat, els nivells de renda i les necessitats especials per tal d'evitar qualsevol tipus de corrupció o adjudicació arbitrària.

Des del punt de vista de la participació ciutadana, cal implicar a la ciutadania en el procés de disseny i control de les polítiques públiques d'habitatge a través de mitjans de participació on es pugui traslladar un model de ciutat més habitable d'acord amb les especials necessitats de les diferents persones i col·lectius.

A fi de comptes l'opció que menys dany social provoca no queda clara; per una part, no desnonar de forma massiva suposa disposar d'un habitatge (qüestionable si és digne) on viure a aquelles persones amb pocs recursos econòmics que s'han vist obligades a buscar un aixopluc. Per altra, permetent les ocupacions irregulars es perpetuen les problemàtiques socials que es repeteixen una vegada rere altra.

Sigui quina sigui la resposta, el que és inqüestionable és que cal millorar les actuacions que com a professionals i com a Administració estem duent a terme, ja que els barris esmentats, a dia d'avui, encara segueixen sent barris marginals amb un pes estigmatitzant important tot i els incomptables Plans de Desenvolupament que s'hi han aplicat.

Referències bibliogràfiques

- Agència de l'Habitatge de Catalunya. (2005). Adigsa regularitza 52 pisos de Campclar que es trobaven en situació anòmla. *Notes de premsa Generalitat de Catalunya*. Obtingut el 29 de març de 2015 des de http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/79932/ca/adigsa-regularitza-52-pisos-campclar-trobaven-situacio-anomala.do
- Agencia Nacional de Vivienda, Departamento de Trabajo Social (2014). *Complejo Habitacional 83. Informe del relevamiento social*. Manuscrit no publicat.
- Agencia Nacional de Vivienda, Departamento de Trabajo Social (2014). *Recomendaciones del Departamento de Trabajo Social sobre el CH83*. Manuscrit no publicat.
- Ajuntament de Tarragona. (2012). *Informe final. Pla Integral de Campclar (2005-2012)*. Tarragona: Ajuntament de Tarragona.
- Barbero, J. y Cortés, F. (2005). *Trabajo Comunitario, organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza Editorial.
- Belzunegui, A. i Brunet, I. (2007). *Enquesta sobre les condicions de vida de la població de Tarragona (ECVPT)*. Tarragona: Anàlisi Social i Organitzatiu
- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (1989). *Codi d'Ètica i Deontològic dels Diplomats en Treball Social de Catalunya*. Barcelona: Col·legi de Treball Social de Catalunya.
- Comisión Especializada Socioeconómica y Consejo de la Juventud de España. (2008). *La vivienda digna y adecuada. Un derecho de los ciudadanos y una obligación para la Administración*. Madrid: Trabajo Social Hoy.
- Contreras, E. (2012). *El desahucio de viviendas y su incidencia sobre el sujeto. Una perspectiva antropológica*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid.
- Dewan, G. (2003). *Slumming India: A chronicle of slums and their saviours*. India: Penguin Books India.
- Hernández, C. y Sánchez, C. (2008). *Mediación Comunitaria en el ámbito de la vivienda: la experiencia del Servicio de dinamización vecinal*. Madrid: Trabajo Social Hoy.
- Konopka, G. (1968). *Trabajo Social de Grupo*. Madrid: Euroamérica.
- Lorenzo, P.L. (2001). *Fundamentos teóricos del conflicto social*. Madrid: Siglo veintiuno de España editores.

- Molas, R., Novella, M. i Segura, Y. (2006). *Campclar conviu. Estudi sobre la situació de convivència a una part del barri de Campclar*. Tarragona: Associació de Veïns Campclar.
- Ramis-Pujol, J. (2013). *Investigación sobre desahucios. Presentación de resultados y posibles pistas de actuación*. Barcelona: Fundación, Innovación, Acción y Conocimiento.
- Sánchez Hernández, A. y Gutiérrez, E. (2008). *El derecho a la vivienda en la vida cotidiana*. Madrid: Trabajo Social Hoy.
- Sánchez, A. y Musitu, G. (1996). *Intervención comunitaria: aspectos científicos, técnicos y valorativos*. Barcelona: EUB
- Seabrook, J. (2007). *Ciutats*. Londres: Intermón Oxfam

Justificació de la revista

Papers és una revista sociològica de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona fundada el 1972. És la degana de les revistes catalanes de sociologia i una de les primeres en tot l'estat espanyol, encara que també es busca publicar i difondre la recerca empírica i el treball teòric en altres ciències socials.

La revista especifica com a objectiu principal “fer arribar el debat al voltant dels problemes i opcions”, i és per aquesta principal raó que he escollit *Papers*; el meu article, tal com s'ha especificat des d'un inici, és l'explicació de dos casos pràctics que al cap i a la fi pretenen portar a un debat: el no-desallotjament com a resposta estatal és una bona mesura per fer front a les ocupacions irregulars d'habitatges públics de les afores de les grans ciutats?.

L'àmbit que treballa està enfocat des de la part més sociològica i política de l'acció social, aquella que engloba a tota la comunitat i que entén l'individu com un subjecte col·lectiu. *Papers* em facilitava la llibertat d'explicar temàtiques que no estan estretament vinculades a la disciplina del Treball Social, sinó a la intervenció i acció social.

Alhora, la revista és fidel a les polítiques d'accés obert, aspecte concorde als meus valors de que la difusió d'investigació hauria de ser quelcom públic i de fàcil accés per a totes les persones.

Per altra banda, la normativa de la revista em permetia esplaïar-me sense preocupació pel límit de paraules, ja que es permet fer-ho de gran extensió, alhora que podia escriure-ho en català, llengua amb la que m'expresso millor. Tot i així, també s'accepten articles en castellà i anglès, opció que valoro per si mai vull presentar-hi l'article, ja que m'ofereix una difusió a nivell estatal i internacional més amplia.